

Revisionens kompletterande ramplanering 2020

Revisorskollegiet
Västra Götalandsregionen

Revisionens planeringsgrund

Inledning

Revisorerna och lekmannarevisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelser, nämnder, fullmäktigeberedningar, kommunalförbund, stiftelser och företag. Revisionen har en central roll när det gäller att säkerställa insynen i och kontrollen av all verksamhet som regionen ansvarar för. Den har därmed en viktig funktion i det kommunala självstyret. Revisionen kan skänka legitimitet och förtroende åt verksamheten, men också vara förmedlare av väsentlig och nödvändig kritik samt bidra till förbättring och utveckling.

Förnyad riskanalys

Revisionens ramplanering syftar till att på en övergripande nivå beskriva grunden för revisionens strategi, revisionsprocessens olika moment (planera, granska, pröva) och arbetsordning samt lägga grunden för 2020 års revisionsplan. Vid behov ska den omprövas.

Utifrån utbrottet av Covid-19 och den pandemi som följt i dess spår har förutsättningarna förändrats för hur verksamheten bedrivs i regionen. Det har därmed förändrat utgångspunkten för revisionens arbete 2020.

Den uppkomna situationen innebär att det just nu är mindre tydligt vad revisionen ska revidera verksamheternas resultat emot. Under normala omständigheter utgör regionfullmäktiges budget och uppdrag till verksamheterna revisionskriterier att bedöma och ansvarspröva verksamheterna emot. Dessa förutsättningar har förändrats på grund av den krishantering som just nu pågår i regionen. En för Sverige och regionen mycket ovanlig och speciell situation har uppstått.

Revisorskollegiet har därför genomfört en förnyad riskanalys i syfte att säkerställa att revisionen 2020 sker mot relevanta revisionskriterier samtidigt som revisionen inte bör belastar verksamheten för mycket i den situation som råder.

Sammanfattning av revisorskollegiets riskanalys

Regeringen har löpande fattat en rad beslut om ekonomiskt stöd till en rad områden inom både offentlig verksamhet och det privata näringslivet som på olika sätt ekonomiskt drabbats av Covid-19. Regeringens besluten riktade mot den offentliga verksamheten berör verksamheter som bedrivs i offentlig regi och privata aktörer som arbetare på uppdrag av det offentliga.

För att Västra Götalandsregionen ska kunna erhålla statliga medel för de kostnader som särskilt är att hänföra till Covid-19 är det väsentligt att det finns en förståelse och kunskap i verksamheten om vilka kostnader som ersätts och vilka verksamheter som omfattas av de statliga stöden. Det finns en risk för att regionstyrelsen och krisledningsorganisationen inte är tydlig mot verksamheterna vilka områden och kostnadslag som omfattas av det statliga stödet. Det kan leda till att verksamheterna ökar på sina kostnader inom områden som inte ersätts i en förställning om att de trots allt omfattas av det statliga stödet.

För att kunna erhålla ersättning från staten för de kostnader som uppstått på grund av hantering av Covid-19 ska regionen kunna särredovisa dessa kostnader så att de kan särskiljas från ordinarie verksamhet. Det finns en risk för att så inte sker utan att nämnder och styrelser i efterhand får rekonstruera redovisningen för Covid-19. Det är väsentligt att regionstyrelsen tidigt i processen upprättar gemensamma anvisningar och riktlinjer för hur redovisningen av

kostnader för Covid-19 ska ske så att regionen inte förlorar möjligheten att söka ersättning.

En del av det statliga stödet kan kanaliseras vid regionerna. Det är då framför allt stöd till utförare inom den privata sektorn som utför uppdrag åt regionerna. Det finns en risk för att mindre seriösa aktörer försöker erhålla högre ersättningar än vad de har rätt till. Det är då väsentligt att regionen har upprättade kontrollåtgärder för att säkerställa att de utbetalningar som sker vilar på korrekta underlag.

I en krissituation krävs att vissa beslut tas fort. Organisationen har behov av tydliga besked att hålla sig till och vägledning i hur den ska agera. Det finns då risk för att nämnder och styrelser tar beslut de inte har rätt till och med en bristande beredning. Det finns även risk för att informella beslut tas och uppfattas som legitima.

Det uppstår en svårighet om inte regionfullmäktige först fattar de grundläggande principiella beslut som ska vara styrande och vägledande för hur organisationen därefter ska agera. Det är väsentligt att beslut dokumenteras och är spårbara. Organisationens medarbetare måste kunna utgå ifrån att de signaler de erhåller baseras på beslut fattade av funktioner som har rätt att fatta besluten. Organisationen kan inte och får inte agera utifrån enskilda förtroendevalda eller tjänstemäns löften.

Stora delar av regionens verksamheter är inte direkt påverkade av krishantering och Covid-19. De ska bedriva verksamheten som vanligt i den mån det är möjligt. De kan vara indirekt påverkade genom att de får tillskjuta resurser till krisorganisationen eller att verksamheten påverkas indirekt genom minskad efterfrågan på tjänster, frånvaro hos personalen etcetera. De kommer att redovisa underskott mot fastställda detaljbudgetar och redovisa en bristande måluppfyllelse mot regionfullmäktiges uppdrag. Det finns en risk för att det uppstår oklarheter kring vad som är underskott på grund av direkta eller indirekta konsekvenser av Covid-19 och vad som är bristande styrning inom ordinarie uppdrag om det inte skapas tydliga riktlinjer för hur verksamheten ska redovisa sig och hur den ska styras för att säkerställa att det ordinarie uppdraget hanteras parallellt med krishantering så att verksamheten kan återgå till ett normalläge så fort som möjligt efter att krisen är över.

I enlighet med gällande lagstiftning ska regionen ha en beredskap för att hantera snabbt uppkomna krissituation. En krisledningsorganisation ska finnas på plats och kunna aktiveras omgående vid behov. Planer ska finnas på plats och en medvetenhet och kunskap om krisledningsorganisationen ska finnas hos både förtroendevalda och tjänstemän. Det finns en risk för att krisledningsorganisationen inte var uppdaterad och på plats i samband med att Covid-19 drabbade regionen och behovet av krisledning uppstod. Det finns därmed en risk för att regionens krishantering fördröjdes på grund av bristande ledning och styrning i kris.

Utförarna inom hälso- och sjukvården är särskilt påverkade av den rådande krissituationen. De har stora svårigheter att upprätthålla ordinarie verksamhet i rimlig omfattning då mycket av resurserna styrts över till att hantera behov uppkomna av Covid-19. Samtidigt är det väsentligt att de i möjligaste mån bedriver ordinarie verksamheter så att inte en för stor vårdbehovsskuld uppstår i spåren av krishantering. Det finns en stor risk att regionen kommer ha stora svårigheter att hantera det vårdbehov som uppstått under krisen och som ska tillgodoses då verksamheter återgått till normalläge. För att hantera detta krävs en stark samordning av tillgängliga resurser så att vården alltid kan bedrivas där det finns möjlighet. Det finns en risk för att regionens styrmodell kan skapa svårigheter för behovet att styra vårdkonsumtionen på ett resurseffektivt sätt efter att krisen är över.

Justerad ramplanering

Utifrån den riskanalys som revisorskollegiet genomförde vid sitt sammanträde den 14:e april 2020 ska revisionsarbetet under resterande delen av året justeras enligt nedan.

Revisionsarbetet ska under resterande delen av 2020 bedrivas med följande som utgångspunkt:

- Den ursprungliga ramplaneringen ligger till största delen fast. Den förstärks med ett ytterligare fokus-***regionens förmåga till krishantering och krisledning utan att förlora styrning mot grunduppdraget.***
- Den grundläggande granskningen ska genomföras i möjligaste mån och i enlighet med granskningsprogram.
- Den grundläggande granskningens inriktning kan behöva omprövas och kompletteras utifrån krissituationen och nämnder och styrelser hantering av densamma. Revisionsenhetens yrkesrevisorer ska därför se över sina riskanalyser och granskningsplaner för respektive nämnd och styrelse.
- Samtliga fördjupade projekt (nämndfördjupningar och fördjupade granskningar beslutade av kollegiet ska prövas utifrån om de ska förskjutas till en senare tidpunkt under året eller genomföras nästa år i stället för i år.
- Revisionen ska särskilt följa att regionstyrelsen i sitt samordnande uppdrag tillser att verksamheten redovisar kostnader för Covid-19 på ett sådant sätt att regionen kan erhålla statligt stöd i den omfattning som regionen har rätt till enligt de beslut som regeringen fattat om stöd till offentlig verksamhet på grund av Covid-19.
- I samband med att revisionen granskar att nämnder och styrelser har en tillräcklig intern kontroll ska vi granska att regionen har säkerställt att kontrollåtgärder vidtagits för att säkerställa att underlag för utbetalningar till externa utförare som via regionen ska ta del av statligt stöd är korrekta så att utbetalningar inte sker på oriktig grund.
- Revisionen ska följa att beslut dokumenteras och att de som tar beslut har befogenheten att göra det. Det är väsentligt att de demokratiska processerna upprätthålls i den omfattning som är möjlig i den rådande situationen.
- Inom ramen för den grundläggande granskningen och dialogmötena ska revisionen granska hur organisationen balanserar mellan att bedriva ordinarie verksamhet och krisledning.
- Revisionen ska granska regionens krisberedskap och förmåga att implementera en krisorganisation i verksamheten i överensstämmelse med gällande lagstiftning och regionens krishanteringsplaner. En fördjupad granskning kommer att genomföras i syfte att granska regionens krisberedskap och krisledning.

Revisionen ska under resterande delen av 2020 och i ansvarsprövningen vara:

- Strikt och formell för att säkerställa rättssäkerheten i nämnder och styrelser beslut
- Ha sin utgångspunkt i gällande lagstiftning och regelverk
- Vara stödjande och framåtriktad
- Lyhörd för organisationens behov av att kunna fokusera på att hantera den uppkomna krissituationen och inte belasta verksamheterna med mer revisionsinsatser än nödvändigt.

Beslutade fördjupade granskningar

Revisorskollegiet har sedan tidigare beslutat om att följande fördjupade granskningar ska genomföras:

Fördjupade granskningar – Hälso- och sjukvård

1. Forskning och vård i samverkan
2. Tillitsstyrning som möjliggörare i att förbättra den medicinska kvaliteten (Sjukvårdsmålen)
3. Process för beredning och beslut av fleråriga vårdöverenskommelser

Fördjupade granskningar – Övrig verksamhet

1. Kostnadskontroll i investeringsprojekt

Fördjupade granskningar – Regionstyrelsen och HSS

1. Beredning av investeringsärenden inom hälso- och sjukvården
2. Granskning av ärendeberedning inför ekonomiska beslut

Utöver dessa granskningar kommer revisorskollegiet genomföra följande granskning:

1. Granskning av regionstyrelsen och krisledningsnämndens hantering av Covid-19 krisen.

Granskningen Process för beredning och beslut av fleråriga vårdöverenskommelser kommer att lyftas ut då den inte längre är aktuell. De resurser som avsatts för att genomföra denna granskning förs över till granskning av regionstyrelsen och krisledningsnämndens hantering av Covid-19 krisen.